

Nr 224.

Av herr **Sandberg m. fl.**, om höjning av anslaget till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Då inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län år 1919 för första gången av riksdagen beviljades, skedde det under bl. a. den förutsättningen, att statsbidraget borde utgå efter 75 öre per barn och inackorderingsdag. Sedan dess har det emellertid skett en stark stegring i såväl antalet barn, vilka ansetts vara i behov av inackorderingsbidrag, som antalet inackorderingsdagar, utan att storleken av det utgående statsbidraget i motsvarande grad ökats. Sålunda hava antalet erforderliga inackorderingsdagar inom ifrågavarande län under de tre sista budgetåren, 1926—27, 1927—28 och 1928—29 utgjort respektive 417,094, 599,695 och 729,102 under det anslagsbeloppet bibehållits oförändrat fr. o. m. 1926—27 med 200,000 kronor. Detta har medfört, att det redan 1926, i jämförelse med det ursprungligen beräknade, låga bidraget per barn och inackorderingsdag ytterligare sjunkit. För innevarande budgetår hade skoldistriktet begärt tillhoppa 689,597 kronor i bidrag, men då anslaget är endast 200,000 kronor, utgör bidraget för dag i medeltal endast 28 öre, eller cirka 37 procent av det ursprungligen beräknade. Bidragen per inackorderingsdag hava under de tre sista åren utgjort: för Jämtlands län 54, 27 och 23 öre, för Västerbottens län 50, 34 och 26 öre och för Norrbottens län 45, 36 och 28 öre.

Skolöverstyrelsen beräknar medelsbehovet för kommande budgetår till 511,000 kronor, eller i runt tal 500,000 kronor, varvid styrelsen ändock räknat med ett från 75 till 70 öre sänkt statsbidrag per dag.

Departementschefen understryker det behjärtansvärda kravet men anser sig ändå icke kunna föreslå större höjning än med 100,000 till 300,000 kronor, ändock han medger, att goda skäl föreligga för en kraftigare höjning. Det föreslagna beloppet skulle medgiva en höjning av bidraget blott till 41 öre per dag och barn.

Det vill dock synas, som om det vore statsmakternas plikt att här sträcka sig längre än vad Kungl. Maj:t föreslagit, om icke de fattiga kommunerna skola allt för hårt betungas.

Skolöverstyrelsen anför i detta hänseende i sin framställning följande: »Överstyrelsen får för sin del ånyo på det livligaste framhålla, att, om en verklig förbättring skall kunna vinnas beträffande folkundervisningen inom de glest befolkade trakter varom här är fråga, staten måste på ett betydligt kraftigare

sätt än hittills stödja skoldistriktet genom bidrag till skolbarns inackordering i skolhem eller enskilda hem. Det synes nämligen omöjligt för dessa skoldistrikt att i någon nämnvärdare grad påtaga sig ytterligare utgifter för ändamålet, då de redan nu ha att bära en tung skattebörda, som i ett stort antal fall överstiger 15 procent av den beskattningsbara inkomsten, och deras bärkraft dessutom är synnerligen svag. Och de kostnader, som skoldistriktet få vidkännas för inackordering av skolbarn, synas ändock bliva ganska avsevärda och betungande, då man i det övervägande antalet fall torde ha att räkna med en inackorderingskostnad av mellan 1 krona och 1 krona och 25 öre för dag.»

Såsom ett led i strävandena att förbättra skolväsendet i Norrland äro de här ifrågasvarande bidragen ett av de betydelsefullaste, vilket också av departementschefen betonas, då han vidare framhåller att genom dessa inackorderingsbidrag möjliggöres eller underlättas skolgången för barn, vilka hava sina hem på långt avstånd från skolan, och vilkas föräldrar på grund av svag ekonomisk ställning icke äro i stånd att själva bestrida kostnaderna för barnens inackordering i skolans närhet. Därigenom har även möjliggjorts en ökad koncentration av skolundervisningen, i det en del skolor av mindervärdiga typer och med dåliga lokaler kunnat nedläggas.

En viss koncentring av skolväsendet är, där förhållandena så påfordra, uppenbarligen till nytta för alla parter. Kommunen minskar de dryga utgifterna för skolhusbyggnader i glest befolkade trakter, staten sparar in på bidraget till lärarelöner och undervisningen ger bättre resultat i större och bättre utrustade skolor. Men det gäller att se till att inte fördelen blir illusorisk för kommunernas del genom att huvudparten av bördan lägges på dessas redan förut hårt tyngda skuldror. I detta fall skulle kommunerna komma att bära ungefär $\frac{2}{3}$ av utgiften, om Kungl. Maj:ts förslag bifölles. Staten bör här i stället bära den tyngsta delen med hänsyn också till de hårt skattetyngda norrlandskommuner det här gäller.

Då det här ifrågasvarande bidraget har en viktig uppgift att fylla, och då detsamma f. n. långt ifrån motsvarar den storlek, vilken från början var avsikten och som staten alltså en gång ställt i utsikt, synes det vara nödvändigt att företaga en kraftigare höjning än den Kungl. Maj:t föreslagit.

På grund av det sagda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att höja det ordinarie anslaget till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, med 300,000 kronor till 500,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1929.

O. E. Sandberg.

Reinhold Selberg.

Ant. Wikström.